

Regizoarea Gisèle Sallin – cu un palmares respectabil de montări: *Antigona* de Sofocle, *Fedra* de Racine, *Femeile savante*, *Școala femeilor* și *Bolnavul închipuit* de Molière, *Neînțelegerea* de Camus și *Frank al V-lea* de Dürrenmatt – mi-a stârnit curiozitatea cu câteva gânduri despre „stilistica mizanscenei” publicată în același caiet. „Primul act este clasic... al doilea este o adevărată melodramă... al treilea are o structură decupată cinematografic... ultimul act este cât se poate de realist”. N-am simțit diferențierile de stil în spectacol, el este „cât se poate de realist” tot timpul, cu acuratețe de stări și atmosferă care transpun exact și limpede nuanțele relațiilor. Într-o distribuție echilibrată și o ambianță sordidă pe măsura motivațiilor dramei, cu încăpere întunecoasă, pereți murdari, un godin sărăcăcios și ferestre înguste suspendate în tavan, ca la subsoluri. Spre care se catără Thérèse, pe o noptieră, pentru a mai prinde ceva din tumultul vieții reale de afară. Cerasela Iosifescu e în corespondență cu rolul, evoluând cu reținere în scenele de familie și exuberanță pasională în cele cu Laurent, izbucnind doar cam dur în confruntarea finală. La rândul lui Mihai Arsene e jovial și firesc în Laurent, sfâșiat de coșmar în actul culminant când luptă să se desprindă din teroare. Creația distinctă e a Lenei Pințea-Homeag, *Doamna Raquin*, care joacă premeditat neutru până în ultimul act, când îngheață cu privirea personaje și spectatori, fără ostentație, ci doar cu mișcarea scurtă a ochilor de la unul la altul sau fixitatea lor rece, intensă. Pe linia firescului evoluează și Adela Minae într-un rol mai restrâns, Suzanne. În antiteză, compoziții caricaturale la *Domnul Michaud*–Ilie Gheorghe și *Domnul Grivet* (mai apăsător, cu cocoasă și bonetă)–Angel Rababoc. Soțul, Camille Raquin, naiv și suficient, e interpretat cam zgomotos de Marian Politic, ceea ce îi reduce din relief.

Teatrul Național Craiova – Thérèse Raquin de Émile Zola. Traducere: Vally Predoaica. Regia: Gisèle Sallin. Scenografia: Jean-Claude De Bemels. Muzica: Caroline Charrière. Maestru de lumini: Jean-Cristophe Despond. Cu: Cerasela Iosifescu (Thérèse Raquin), Leni Pințea-Homeag (Doamna Raquin), Ilie Gheorghe (Domnul Michaud), Mihai Arsene (Laurent), Angel Rababoc (Domnul Grivet), Adela Minae (Suzanne), Marian Politic (Camille Raquin). **Premiera: 14 februarie 2004.**

Crimă ipotetică printre baloane

Într-un deceniu, tânărul scriitor din Republica Moldova Dumitru Crudu (37 de ani), „un poetastru”, cum se definește singur, poet și dramaturg, a publicat mai multe volume, autoprozentându-se în versuri „Falsul Dimitrie” (1994 și 2003), iar în teatru, denunțând falsitatea valorilor contemporane dintr-o lume în derivă, absurdă, violentă – *Crima sângeroasă din stațiunea violetelor* (1999) *Salvați Bostonul!* (2001), *Un vals de adio aproape ca în Bertolucci*, *Doi jucători* (2002) și *Eugen Ionesco nu a existat* (2003). Încununat de la debut cu premii – două pentru *Crima sângeroasă...* –, jucat în Italia, la Chișinău și prezent cu un spectacol-lectură la Dramafest din Târgu Mureș în 1999. În România, piesele nu i s-au jucat, în afară de o versiune radiofonică la Iași a textului de la Dramafest. Până de curând, la început de 2004, când Teatrul Național din Craiova i-a înscris în repertoriu *Crima sângeroasă...* și i-a încredințat montarea regizorului Șerban Puiu, tânăr și el.

Piesa este o parodie originală și incisivă la adresa proliferării violenței în ziua de astăzi. Scrisă în maniera absurdului cultivat de Eugen Ionescu și Matei

Vișniec, pe care îi și pomenește în text, cu o structură logic articulată pe anacronismul care terorizează individul și ucide eul. „Trăim într-o lume bulversată, confuză”, mărturisește el într-un interviu, „mă interesează problema «țapilor ispășitori» ... sunt preocupat de «oamenii din umbră»” („Teatrul azi”, nr. 8–9–10/2001). Indivizi din umbră acționează aici împotriva unui țap ispășitor, spre a-l pedepsi pentru o crimă pe care îl tot îndeamnă s-o facă. Un om simplu, cinstit, naiv, Istan, care vine cu soția lui Olda să se odihnească în stațiune câteva zile. Tristan și Isolda, în versiune amputată de vremuri vitrege. Stațiunea e periculoasă, în ea „se petrec lucruri îngrozitoare – de-a dreptul oribile”, pereții, podeaua, așternuturile sunt pline de sânge. Doi polițiști sunt trimiși să aresteze criminalul, dar trebuie să-i provoace fapta mai întâi, uciderea Oldei. În premeditarea la care îl constrâng, oamenii puterii au ca aliați administratorul și femeia de serviciu, clienții, mulțimea de afară care asaltează stațiunea înjurând, ziariști și redactori de televiziune. Istan trebuie convins că e un criminal odios și lichidat, ceea ce nu se întâmplă, pentru că rezistența lui omenească e inalterabilă. Ca a lui Béranger cu rinocerii. Scenele sunt scurte, încărcate de miez, contextul e extins istoric și politic, cu referiri la comunism („pe care, nu-i așa că și dumneavoastră l-ați iubit un pic?”), la realitățile postcomuniste (inflație, disponibilizări, scumpiri) și mai ales intrarea în Europa și NATO („Cu aceste cuțite, furculițe, linguri – acum un pic murdare de sânge – putem intra liniștiți în Europa”). Replicile au tâlc și ascuțiș satiric, insinuând, uneori, parcă o revoltă împotriva cuvintelor („Știi, am ars toate paginile din dicționar unde apăreau cuvintele *crimă, moarte, nebunie, omor, sânge*”). Nu e o piesă de anvergură, însă, prin dezvoltare și complexitate, e expresia concisă a unei reale vocații.

Spectacolul se joacă la Sala Studio, într-un spațiu incolor, cu semne bizare pe pereți, paravane mobile și mese pe roțile, care figurează poate instabilitatea. La suprafața meselor, apare câte un cap roșu legat în pânză, făpturi anonime și stranii care-și rostesc replicile gâuit, într-o precipitare ce ar vrea să stârnească neliniște, incoerentă și cu strident. Regizorul depersonalizează, ceea ce nu e rău în intenție, numai că masa cetățenilor în mantale și pantaloni crem, cu glugi negre pe cap și serviete în mână, deviază spre orice, își pierde funcția de manipulare presupusă, e grotescă și labilă. Piesa are o logică a absurdului, gradație și un sens al denunțării lui, spectacolul aduce absurdul gonflat cu mingi, baloane și bile roșii care plouă în scenă abundent, într-o sarabandă de fraze rostite strident, în cor sau singular. Mă rog, eu am fobia decibelilor, uneori se pot tolera, dar când se mențin tot timpul la nivelul gălăgios, pe una sau șapte voci, nu mai au audiență și coerență.

Nu sunt de vină studenții anului trei actorie de la clasa profesorului Ilie Gheorghe, incluși aici în distribuție, cărora li s-a cerut asta, altfel agili și expresivi în mișcări. După cum, prin contrast, meritul de a-și menține logica și normalitatea firii în Istan e mai degrabă a actorului Nicolae Poghir, concentrat în sine. Cam pe aceeași undă cu el, cu sensibilitate și limpezime în expresie, Corina Druc (*Olda*).

Teatrul Național Craiova – Crima sângeroasă din stațiunea violetelor de **Dumitru Crudu**. Regia: Șerban Puiu. Scenografia: V. Penișoară-Stegaru. Muzica: Răzvan-Alexandru Diaconu. Cu: Nicolae Poghir (*Istan*), Corina Druc (*Olda, Dumitru Crudu*), Romanița Ionescu (*Femeia de serviciu, Umbra lui Istan*), Raluca Păun (*Agentul de publicitate*), Cătălin Băicuș (*Administratorul, Chelnerul*), Florea Beciu, Daniela Grujdin, Ștefan Nicolae, Fineta Oprea (*polițiști*), Raluca Băbțan, Dragoș Măceșanu, Ioana Podăreanu, Cristian Părcălabu, Ruxandra Predoi, Dragoș Spahiu, Alis Ianoș (*cetățeni*). Premiera oficială: 14 februarie 2004.